

SAMOU PRAVA

GLASILO ŽUPANSKE ZVEZE V LJUBLJANI

Štev. 3

Marec 1933

Leto I

R. M.

Zakon o upravnem postopku

(Nadaljevanje)

Vpogled v spise in obveščanje o teku postopanja

Pred l. 1923, ko je bil izdan postopnik za upravna oblastva, vpogled v spise načeloma ni bil dovoljen. V omenjeni postopnik pa je bilo sprejeto določilo, da se sme vpogled v spise v stvareh, ki se tičejo strankinih pravic, odbiti le v toliko, kolikor temu nasprotujejo javni oziri ali dolžno varovanje uradne tajnosti. Novi zakon gre v tem oziru še dalje in izrecno predpisuje, da se m o r a dovoliti strankam, da vpogledajo v dobične spise in da napravijo njih prepise, seveda vse pod nadzorstvom uradnih organov in med uradnimi urami. Vendar so pa tudi sedaj nekateri deli spisov v vsakem primeru izvzeti od vpogleda, drugi le ob gotovih pogojih. Med prve spada zapisnik o posvetovanju (v občinskem poslovanju bodo tedaj prišli v poštev zapisnik o tajnih sejah), drugi zaupni spisi pa tedaj, če bi vpogledu nasprotovali javni oziri ali opravičeni interes ene stranke ali drugih oseb, pa tudi tedaj, če bi se s tem mogel namen postopanja obrezuspešiti. Tako n. pr. oblastva ne bodo smela dopustiti vpogleda v zaupna poročila žandarmerijskih postaj in svojih zaupnih oseb, v spise, ki se tičejo poslovne tajnosti gotovih oseb in sl.

Kakor strankam samim, je dovoljen vpogled v spise tudi osebi, ki ima svoj pravni interes na stvari. Če se n. pr. gradi vodna naprava, nima pravice zahtevati vpogled v spise le oni, ki gradi ali katerega svet je za gradbo potreben, temveč tudi vsakdo, ki bi mogel biti prizadet z gradbo nove naprave, mora pa seveda to svojo prizadetost, če ni oblastvu znana, verjetno izkazati.

Vročanje uradnih spisov

Vročanje, ali kakor imenuje ta posel poslovnik za občna upravna oblastva od 23. oktobra 1931, »Službeni list« št. 598/79 s precej udomačenim izrazom, dostava, je pošiljanje uradnih spi-

sov vseh vrst v roke onih, katerim so namenjeni, t. j. v roke naslovljencev. Tako oblastva kakor ti zadnji imajo skupni interes na tem, da se vročanje vrši hitro, enostavno in brez večjih stroškov, da pa spis vendar čim zanesljiveje dospe do naslovljenca. Ta interes je pri nekaterih vrstah uradnih spisov posebno velik, n. pr. pri odločbah, proti katerim so dopustne v strogo določenih rokih pritožbe in je zato v takih primerih na mestu posebna opreznost pri vročanju.

Vsi ti oziri zahtevajo, da naj bo vročanje do podrobnosti urejeno. Tega do novega zakona ni bilo, vsaj ne v zadovoljivi meri, na popolnoma zadosten način pa je to stvarino uredil zakon o sodnem postopanju v civilnih pravicah in pozdraviti je treba dejstvo, da se je Z. U. P. glede vročanja tesno naslonil na ta zakon in da je, kakor že enkrat omenjeno, v § 173, odst. 2, pripoznal določbam o vročanju vseobčo veljavo tudi napram morebitnim določbam posebnih zakonov o vročanju. Te posebne določbe bi mogle veljati le v toliko, kolikor bi nove določbe o vročanju izpopolnjevale, kar pa pri izčrpnosti in preciznosti teh novih določb skoro ne bo moglo priti v poštev.

O vročanju upravnih uradnih spisov govore §§ 43—60, ki razlikujejo 1. (redni) način vročanja, 2. posredno vročanje, 3. osebno vročanje in 4. posebne primere vročanja, na koncu pa govore še o pomočah pri vročanju in o vročilnicah.

Če razčlenimo te obširne predpise, pridemo, kar se tiče poti, po katerih se spisi vročajo, glede kraja in časa vročanja in oseb, katerim se izročajo spisi, do naslednjih načel:

1. Spisi se vročajo p r a v i l o m a po pošti, morejo pa se vročati tudi po lastnih organih oblastva, ki jih izdaja, ali pa po organih občin in državnih policijskih oblastev. (Glede teh zadnjih velja le za občine omejitev, da se jih za vročanje ne morejo posluževati.) Osebam, katerih bivališče se ne da dognati, ali neznanim osebam se more končno vročati spis na ta način, da se spis shrani pri oblastvu, na uradni deski pa se skozi 30 dni nabije objava, da naj se dotična oseba javi oblastvu radi prevzema spisa, sicer se bo smatralo, da je vročitev dotični osebi pravno veljavno izvršena z vsemi posledicami, ki iz tega izvirajo. Ta objava se more izvršiti tudi še na drug krajevno navaden način in z objavo v službenih in drugih listih.

2. K r a j i, na katerih se morajo spisi vročati, so naslovljenčevo stanovanje, poslovni prostor, pisarna ali delavnica, pa tudi pisarna oblastva ali urada, če pride tja naslovljenec sam ali na poziv, da prevzame spis. Če naslovljenec nima nobenega od naštetih prostorov, se mu spis vroči, kjerkoli se najde; če je zapustil

stanovanje in sporočil svoj novi naslov, se spis pošlje za njim, če pa novi naslov ni znan, se opravi vročitev na starem stanovanju na način, kakor je nižje pod 4. navedeno. Pri vročanju v vojaških zgradbah se mora poprej obvestiti vojaški zapovednik teh zgradb.

3. Spisi, ki dospejo po pošti, se smejo vročati po poštnih organih vsak dan, drugi spisi ki se vročajo po oblastvenih, občinskih in policijskih organih, pa se smejo vročati le ob delavnikih. Če naj se ti zadnji spisi vročajo tudi ob nedeljah in praznikih, ali če naj se spisi — tudi dospeli po pošti — vročajo ponoči, mora to biti posebej odrejeno in označeno na spisu samem in na omoči (kuverti). Katere ure štejejo v posameznih letnih časih za ponočni čas, v zakonu ni navedeno in bo stvar prakse, da to po analogiji drugih tozadevnih primerov uredi.

4. Spisi se vročajo praviloma v roke onega, kateremu so namenjeni ali njegovega zakonitega zastopnika, oziroma pooblaščenca, bodisi da je ta poklican za zastopanje naslovljenca v vseh zadevah ali le za sprejemanje vročitev po § 50.

Kadar teh oseb v stanovanju ali njihovem poslovnem prostoru ni najti in ni predpisano osebno vročanje, se sme spis pravno-veljavno, t. j. z veljavnostjo, kakor da bi bil vročen naslovljencu samemu, vročiti vsakemu članu njegove rodbine, njegovemu nameščencu ali uslužbencu s pogojem, da je taka oseba organu, ki vroča, znana in da je odrasla; da bi bila polnoletna, se ne zahteva. Kadar tudi teh oseb ni najti, se sme spis prav tako pravno-veljavno vročiti hišnemu gospodarju ali čuvarju hiše, če sta s tem zadovoljna. Sicer se po pošti dospeli spis položi pri pošti, drugi spisi pa pri občini, naslovljenec pa se o tej položitvi obvesti s pismenim naznanilom, ki ga spiše, datira in podpiše organ, ki vroča, in ki ga sopodpiše ena polnoletna oseba, ki jo mora organ pritegniti k temu poslu. To naznanilo se nabije na vrata naslovljenčevega stanovanja ali poslovnega prostora, oblasstvo, čegar spis se je tako vročil, pa se o vsem tem obvesti. S tem je vročitev opravljena in veljavna, če se tudi naznanilo pokvari, uniči ali odstrani. Na isti način se postopa, če naslovljenec sprejem spisa odkloni.

V § 48 določa zakon vročanje v naslovljenčeve roke v primerih, če 1. to določa poedini upravni predpis, 2. če je dan vročitve odločilen za računanje neodložnih rokov in 3. če to odredi oblasstvo vsled posebnih razlogov. V teh primerih ni dovoljeno vročiti spisov članom rodbine, nameščencem in uslužbencem, pač pa pooblaščencom in zakonitim zastopnikom, mogoča pa je tudi položitev spisa pri pošti ozir. občinskem uradu. Vendar

se mora, predno se izvrši položitev, naslovljenec s pismenim naznanilom pozvati, da naj bo določeni dan in ob določeni uri v slánovanju ozir. poslovnem prostoru. To naznanilo morata poleg vročevalnega organa sopolpirati dve polnoletni osebi. V tem primeru mora tedaj vročevalni organ sestaviti 2 listini: prvič pravkar omenjeni poziv in drugič naznanilo, da je spis položen pri pošti ozir. občini.

Vročanja javnim in samoupravnim oblastvom, korporacijam, zavodom in pravnim osebam se opravljajo v roke uradnika ali uslužbenca, ki je določen za prevzemanje pisem, če tega ni najti, pa v roke vsakega nameščenca, ki se najde v uradu.

V tej zvezi je še pripomniti, da se vročajo spisi za vojake, orožnike, osebju finančne kontrole, obmejne straže in varnostnih straž ne tem osebam neposredno, temveč njihovim neposrednim torej ne višjim) starešinam, spise za osebe, ki žive v inozemstvu, pa po ministrstvu za zunanje zadeve. Temu ministrstvu se spisi predlagajo po službeni poti — občinski po sreskem načelstvu oziroma banski upravi.

Neredko se zgodi, da se napravijo pri vročanju napake, da pa naslovljenec kljub temu spis dobi v roke; n. pr. vročevalni organ, ki ne pozna osebe, kateri je spis namenjen, vroči spis drugemu, ki ga pozneje izroči pravi osebi. Če se točni dan, kdaj je pravi naslovljenec prevzel spis, ne da dognati, tedaj velja, da ga je dobil oni dan, o katerem je dognano, da ga je imel v resnici v rokah. Če n. pr. ni znano, kdaj je bila vročena odločba, proti kateri je dopustna pritožba v 15 dneh, pa se pri poizvedbah dožene, da jo je oseba imela v rokah že 10. avgusta 1932, ker so jo tedaj pri njej videli drugi, tedaj velja ta dan za dan vročitve in bi bila njena dne 10. septembra 1932 vložena pritožba prepozno vložena in bi se morala zavrniti.

Da ne nastanejo take in druge nepravilike, mora biti pismeno ugotovljeno, kdaj, kje in komu je bil spis vročen. To se praviloma izvrši z vročilnico, s katero potrjuje vročevalni organ, da je vročitev opravil. Brez vročilnice se vročitev vrši le tedaj, če ni potrebno, da bi obstojal dokaz o vročitvi, tedaj v nevažnih ali manj važnih zadevah. Vročilnica bo seveda le tedaj zadosten dokaz o izvršeni vročitvi, če je v redu izstavljen, če je na njej točno z besedami naveden datum prevzema spisa po naslovljencu, njegov podpis ali ročno znamenje, vročevalnega podpisa organa in event. še podpis ene polnoletne osebe, če naslovljenec ali ne zna pisati ali vročilnice noče podpisati.

Kakor se vidi, je treba sedaj vročanju posvetiti mnogo pozornosti. Da se izogne posledicam nepravilnega vročanja, ban-

ska uprava v Ljubljani izdala po zgledu sodne uprave za državna občepravna oblastva fiskalnice za vročilnice, omote (kuverte), raznanila in pozive po §§ 47 in 48, ki vsebujejo popoln pouk, kako je pri vročanju v posameznih primerih postopati. Umestno bi bilo, da se take tiskovine založe tudi za postopanje pri občinah, ki so prav tako interesirane na pravilnem postopanju pri vročanju.

f. G.

Občinski računi

Pristojnost krajevne kontrole.

Člen 107. ustave kraljevine Jugoslavije z dne 3. septembra 1931, »Službeni list« z dne 10. septembra 1931., št. 338/53, določa:

Za pregledovanje državnih računov in nadziranje nad izvrševanjem državnega proračuna in samoupravnih proračunov obstoji glavna kontrola kot vrhovno računsko sodišče.

Člen 97. zakona o glavni kontroli pravi:

Glavna kontrola pregleduje in razpravlja banovinske in občinske račune kakor tudi njih blagajne, stvari in material po določbah tega zakona.

Člen 100. zakona o glavni kontroli pa pravi:

Pregled in priprave za razpravljanje občinskih računov vrši krajevna kontrola pri finančni direkciji, na katere področju je občina.

Člen 1. pravilnika o poslovanju krajevnih kontrol in komisarjev za izredne preglede določa:

Krajevna kontrola je organ glavne kontrole, po katerem vrši glavna kontrola pregled državnih, banovinskih in občinskih računov ter nadzoruje izvrševanje njihovih proračunov.

Iz navedenih ustavnih in zakonskih določil izvira, da so krajevne kontrole oni organi, ki so poklicani, da končno odobrujejo in rešujejo občinske račune. To velja za vse občine, tudi za mestne in trške.

Za občine Dravske banovine vrši te posle krajevna kontrola pri Dravski finančni direkciji v Ljubljani; tja se morajo občinski računi predlagati v odobritev. Omeniti je to posebej radi tega, ker je mnogo občin, ki mislijo, da odobrava občinske račune kraljevska banska uprava. To mnenje pa je zmotno.

Navodila za sestavljanje in predlaganje.

Vse občine so dolžne v pravilnem roku za vsako proračunsko leto sestaviti pravilen računski zaključek. Da se delo občinam in odgovornim občinskim računodajnikom olajša ter usmeri na eno-ten tir, so bila nujno potrebna navodila, kako naj občinske uprave te posle vršijo. In to se je zgodilo. Kraljevska banska uprava je izdala z uredbo z dne 12. marca 1932, II. No. 7000/2, ki je bila objavljena v Službenem listu z dne 23. marca 1932, št. 249/23, izčrpna navodila za sestavljanje, opremljanje in predlaganje občinskih računov za leto 1931. Z razglasom dne 12. januarja 1933, II. No. 1338/1, objavljenim v Službenem listu z dne 18. januarja 1933, št. 40/5, je kraljevska banska uprava podaljšala veljavnost teh navodil tudi za leto 1932 in naprej do preklica.

Iz tega izvira, da je tudi za sestavljanje in predlaganje občinskih računov za leto 1932 v veljavi enak postopek, kakor je bil odrejen za leto 1931.

Opozorjamo občine na »Priročnik za občinsko računovodstveno in blagajniško službo«, ki vsebuje vzorec za sestavo računov. Knjiga se dobi v tiskarni »Merkur« v Ljubljani.

Računsko leto.

Podlago za sestavo občinskih računov tvori vsakoletni proračun, ki velja za eno upravno ali proračunsko leto. To traja od 1. januarja do 31. decembra vsakega leta. Praktično pa je nemogoče, da bi se pobrali vsi dohodki in izvršili vsi izdatki, predvideni v občinskem proračunu, do 31. decembra vsakega leta. Radi tega se proračunsko leto podaljša za nadaljnje tri mesece, to je do 31. marca naslednjega leta.

Tako leto se imenuje računsko leto in traja od 1. januarja do 31. marca naslednjega leta. Če bi se račun zaključil z 31. decembrom, bi bil nepopoln in ne bi pokazal točne slike, kako so se posamezne proračunske postavke med letom izvajale. Ravno to pa je bistvo računa.

Na to okolnost, to je na računsko leto, mora občina prav posebno paziti. Njeni računski zaključki morajo biti verna slika o uspehu občinskega gospodarstva. Dokazati in pokazati morajo, da se je gospodarstvo vršilo v redu in na zakoniti podlagi, to je na podlagi odobrenega proračuna.

Sestavljeni in od občinskega odbora odobreni račun se mora potem v nadaljnjih treh mesecih najkasneje do 30. junija vsakega leta predložiti krajevni kontroli v odobritev.

Poslopek.

Pri sestavljenju in sklepanju občinskega računa mora občinska uprava paziti, da je račun v stvarnem in formalnem oziru pravilen, to je, da je pravilno sestavljen, razglašen in sklenjen.

Račun sestavita praviloma župan in občinski blagajnik, ki sta v prvi vrsti odgovorna občinska računodajnika. Iz računa morajo biti točno razvidni vsi dohodki in vsi izdatki, ki jih je občina med letom imela, blagajniški prebitok, vsi aktivni zastanki (terjatve), vsi pasivni zastanki (tekoče obveznosti, dolgovi), naložbe, vrednostni papirji, vrednost premičnin in nepremičnin itd. Skratka: Iz računa mora biti točno razvidno in s pravnimi prilogami dokazano, koliko in za kaj je občina med letom dobila, koliko in zakaj je občina med letom izdala, koliko ima še koncem leta dobiti, koliko izdati, in to na podlagi odobrenega proračuna za določeno računsko leto, koliko znaša vrednost njenih premičnin in nepremičnin, naložb, vrednostnih papirjev in njene imovine sploh. Le tako sestavljen občinski račun je pravilen in more tvoriti točno sliko o občinskem gospodarstvu in o občinski imovini sploh.

Sestavljeni občinski račun z vsemi prilogami in drugimi dokazilnimi listinami mora biti na županstvu skozi 15 dni med uradnimi urami razgrnjen. Vsak občan ima pravico, da računski zaključek pregleda. O razgrnitvi mora župan javnost obvestiti s posebnim razglasom z opozorilom, da more vsak občan račun pregledati in staviti bodisi proti celotnemu računu ali pa proti posameznim postavkam v določenem 15 dnevnom roku svoje pripombe. Te pripombe lahko poda stranka na zapisnik v občinskem uradu ali pa s posebno pismeno vlogo, ki jo ni treba kolekovati. Z računskim zaključkom morajo biti strankam na razpolago tudi vse računske priloge in druge dokazilne listine ter vse računske knjige. Stranka, ki to želi, ima pravico, pregledati vse te listine in vse knjige.

Po preteku te dobe predloži župan računski zaključek občinskemu odboru v pretres in odobritev z morebitnimi pripombami, ki so jih občani stavili. Občinski odbor pregleda računski zaključek — bodisi sam ali pa izvoli za to poseben odsek iz svoje srede — pretrese postavko za postavko in ga potrdi. Ako se pripeti, da bi občinski odbor iz kateregakoli razloga eni ali drugi postavki ugovarjal in bi je ne hotel odobriti, mora dati računodajnikom možnost, da sporno točko pojasnijo in morebitne napake popravijo.

Šele tako sestavljen in od občinskega odbora potrjeni obračun se predloži krajevni kontroli v odobritev. Krajevna kontrola potem računski zaključek pregleda in da razrešnico.

Če smatra krajevna kontrola za umestno, ima vedno pravico, zahtevati od občinske uprave vsaktero pojasnilo, in zahtevati tudi popravo in izpopolnitev računa. Na take zahteve krajevne kontrole je treba posebno paziti in jim v čim najkrajšem roku zadostiti. Če se odgovor zavleče, ne more krajevna kontrola računa obravnavati in rešiti. Zavlačevanje odgovora pa je tudi kaznivo. Zavlačevanje ni v interesu poslovanja krajevne kontrole, še manj pa v interesu odgovornih računodajnikov.

Računske fiskovine.

Važen pripomoček za pravilno in enotno poslovanje pri sestavljanju računskih zaključkov so računске fiskovine. Kakor smo informirani, je kraljevska banska uprava založila te fiskovine, ki so praktične in pregledne. Kdor fiskovine pravilno izpolni, ne more računskega zaključka pogrešiti. Te fiskovine so se po izjavi organov krajevne kontrole za pretekla leta prav lepo obnesle in omogočile pospešeno obravnavanje računskih zaključkov. Občine, ki bi fiskovine rabile, naj se obrnejo na kraljevsko bansko upravo pravočasno, ker se jim utegne drugače zgoditi, da fiskovin več ne bo.

Občine naj posebno letos pazijo, da bodo računski zaključki v roku predloženi krajevni kontroli. Podvizajo naj se posebno one občine, ki niso še predložile računskih zaključkov še za prejšnja leta. Na vidiku je združitev naših občin. Ta združitev se bo izvršila mnogo lažje, če bo gospodarsko in računsko stanje posameznih občin ob združitvi jasno. Važno pa je to prav posebno za odgovorne računodajnike, ki bi utegnili imeti pozneje neprijetnosti in sitnosti, ako bi svojih dolžnosti ne izvršili pravočasno.

K predmetu se še povrnemo.

S. V.

Izgon iz občine

Izgon iz občine je prepoved prebivanja v izvestni krajevni občini, ki pa seveda v nobenem primeru ne sme biti domovna občina.

Po določilu § 10. občinskega reda za bivšo Kranjsko, Štajersko in Koroško ima namreč občina pravico prepovedati tujcem ali vnanjim prebivanje na svojem teritoriju. Po navedenem določilu občinskega reda pa se tujci ali vnanji smejo izgnati le tedaj: 1. če ne morejo dokazati svojega domovinstva ali pa vsaj dokazati, da so storili vse potrebno, da bi dobili dokaz o svojem do-

movinstvu, 2. če ne žive brez madeža in končno 3. če zapadejo javni milodarnosti.

Kot tujci ali vnanji se po občinskem redu označujejo oni prebivalci v krajevni občini, ki niso občani. Občinski red razlikuje namreč v občini dve vrsti prebivalcev, in sicer občane in tujce (vnanje). Občani pa se zopet dele v domačince ali občinske pripadnike, to so one fizične osebe, ki imajo v občini domovinsko pravico in občinske družnike, to so osebe, ki v občini nimajo domovinske pravice, toda imajo v občini kako hišo ali zemljišče, ali pa izvršujejo v občini kako obrt ali kako drugo pridobitno delo, od katerega plačujejo direkten davek, ali pa stanujejo v občini in plačujejo tam davek od kakega dohodka. Po določilu § 10. občinskega reda se smejo tedaj iz v tem paragrafu navedenih razlogov izgnati samo tujci (vnanji), nikdar pa občani, t. j. domačinci in občinski družniki.

O izgonu tujca (vnanjega) iz občine mora sklepati občinski odbor, župan pa mora o odborovem sklepu izdati prizadeti osebi pismeno odločbo s pravilnim pravnim podukom o pravici pritožbe, ki gre po določilu drugega odstavka § 10. občinskega reda na sresko načelstvo. Glede roka, v katerem se morajo vlagati take pritožbe, velja določilo § 91. občinskega reda za bivšo Kranjsko (§ 86. obč. r. za bivšo Štajersko in § 88. obč. r. za bivšo Koroško), po katerem se zoper sklep občinskega odbora sme vložiti pritožba v roku 14 dni. Pritožba se mora vložiti vedno pri onem oblastvu, ki je izdalo odločbo na prvi stopnji.

V danem primeru se tedaj pravni poduk glasi tako: »Proti temu sklepu občinskega odbora je dopustna pritožba na sresko načelstvo v tekom 14 dni po vročitvi. Pritožba se mora vložiti pri županstvu.«

Glede vročanja odločb prizadetim osebam veljajo določila zakona o občem upravnem postopanju o vročanju; določila istega zakona o vlogah veljajo tudi o tem, kako se vlagajo pritožbe.

Kar se tiče zgoraj opisane instančne (pritožbene) poti, se je v praksi še do nedavnega časa določilo drugega odstavka § 10. občinskega reda tolmačilo v tem smislu, da pravno sredstvo, ki ga nudi navedeni paragraf, v svojem drugem odstavku osebi, ki je po sklepu občinskega odbora prizadeta, ni redna pritožba, temveč zahtevek o zaščiti, ki ni vezan na noben rok in o katerem odločajo občna upravna oblastva v rednem instančnem potu od prve stopnje dalje.

Tako tolmačenje drugega odstavka § 10. občinskega reda pa je upravno sodišče v Celju spoznalo za nepravilno. Upravno sodišče je namreč v konkretnem primeru razsodilo, da je sklep

občinskega odbora, s katerim se tuju (vnanjemu) prepove prebivanje v občini, odločba, ki ima po veljavnem občinskem redu izrazit značaj upravne odločbe izven policijskega kazenskega postopka, vsled česar v izgonskih zadevah odloča občinski odbor kot upravno oblastvo prve stopnje.

Pravno sredstvo, ki ga nudi drugi odstavek § 10. občinskega reda, ima tedaj značaj redne pritožbe, o kateri odloča sresko načelstvo na drugi in poslednji stopnji. Zoper odločbo sreskega načelstva je vsaka nadaljnja pritožba na višje upravno oblastvo (kr. bansko upravo) nedopustna, ter je z odločbo sreskega načelstva redni instančni tek, normiran ne samo po zakonu o upravnih sodiščih in državnem svetu, ampak tudi po zakonu o notranji upravi in občem upravnem postopanju, že izčrpan.

Proti tej drugostopni odločbi sreskega načelstva je tedaj možna in dopustna edinole neposredna tožba na upravno sodišče.

Iz Županske zveze v Ljubljani

Zapisnik

I. rednega občnega zbora Županske zveze v Ljubljani, ki se je vršil v soboto, dne 7. januarja 1933 v veliki dvorani Zvezde.

(Nadaljevanje)

V 787 naših občinah je bila trošarina od 0·60 do Din 2—, pri 230 občinah pa Din 0·50.

Največ stroškov in skrbi povzročajo občinam stanarine učitelstvu, vzdrževanje batic, konjačev, policije, živinozdravnikov, šolskih zgradb in poslopij sreskih načelstev. V Dravski banovini imamo 3585 učiteljev, izmed teh ima 1431 naturalno stanovanje, za katera morajo občine skrbeti, za ostalih 2134 učiteljev pa morajo občine plačevati stanarino v skupnem znesku Din 4,349.000—. Poleg stanarine morajo dajati občine učitelstvu kurivo, kar zneso 2,200.000 Din letno in morajo honorirati še 247.000 katehetskih ur v znesku Din 3,295.000— letno.

V teh vsotah niso vračunana naturalna stanovanja, amortizacija in vzdrževanje šolskih stavb i. t. d.

Če se torej trošarina zniža kakor je bilo predvideno v zakonu, večina občin zakonitih predpisov ne more izvršiti, ne da bi zelo povišala doklade. Županska zveza lahko v tem boju zaznamuje vsaj delen uspeh, ker so na merodajnih mestih uvideli upravičenost naših ugotovitev ter so željam županov vsaj deloma ugodili. Vendar so pa izgube na dohodkih vsled trošarinskega zakona velike in to ne samo pri občinah, temveč tudi pri državi in pri banovini, ki izgubi ca 20 milijonov dinarjev.

Ako znaša torej trošarina na vino Din 23 milijonov in znašajo vsi izdatki občin za naturalna stanovanja učitelstvu, za kurjavo ter katehetske nagrade ca 18,000.000— Din letno, potem je jasno razvidno, kako težak udarec je izpadek trošarine za občinske finance.

V zvezi z vprašanjem trošarin je bilo vprašanje proračunov za leto 1933. Ministrstvo financ je razposlalo meseca oktobra 1932 — torej v času, ko se že proračuni sestavljajo — razpis glede sestave proračunov za leto 1933. Ker je bilo nemogoče ravnati se po razpisu, je Županska zveza takoj opozorila ministrstvo financ na nedostatke v tem razpisu, ki je bil potem tudi s pomočjo banske uprave prilagoden našim razmeram, tako da je bilo vsled uvidevnosti banske uprave olajšano delo za sestavo proračunov.

V istih navodilih je ministrstvo financ tudi naložilo vsem občinam, da se znižajo osebni prejemki za 10 %. Banska Uprava je to določbo sprejela tudi med svoja navodila, toda ako pogledamo tozadevne razmere v Dravski banovini, mora uvideti sleherna občinska uprava, da je ta odredba za naše razmere nepotrebna in tudi prekruta. Osebni prejemki naših županov so tako malenkostni, da malokateri župan krije z njimi stroške, ki jih ima z županovanjem, velika večina pa mora zato še doplačevati iz lastnih dohodkov. Isto velja za uslužbence občin. Velika večina občinskih uslužbencev je za svoja važna in odgovorna opravila tako skromno plačana, da v veliko primerih njihovi mesečni prejemki niti ne dosegajo onih, ki so predvideni za najnižje skupine državnih uslužbencev. Socialno nepravilno bi bilo, da se jim sedaj znižajo že itak nizko odmerjeni mesečni prejemki, ter jih bo ponovno znižanje dohodkov pognalo v obup, kar bo le na škodo razvoja komunalne delavnosti. Upati je, da banska uprava teh navodil ne bo tako izvajala kakor so napisana, vsled česar naj občine presoajo položaj uslužbenca s socialnega stališča.

V ostalem moramo ponovno povdariti, da je z ozirom na nevzdržne razmere v finančnem gospodarstvu naših občin nujno potrebno, da posveti vlada, narodna skupščina in senat ureditvi finančnega vprašanja samouprav, to je banovine in občin največjo pozornost, ker sedanjí davčni sistem pretežno obremenjuje naše prebivalstvo, ter bodo kmalu vsi proračunjeni dohodki le na papirju. Potrebna je pravilna razdelitev finančnih dohodkov med državo in samoupravami.

Mnogo pozornosti je morala Županska zveza posvetiti v preteklem letu računskim zaključkom ter tozadevnim zahtevam mestne kontrole pri reviziji računov. Mestna kontrola vrši revizijo v smislu tozadevnih zakonov, ki so bili za naše občine nekaj novega. Ugotoviti moramo, da so bile mnoge trdote tozadevnih predpisov vsled uvidenosti mestne kontrole in vsled poduka od strani Županske zveze znatno ublažene. Dokler obstojajo tozadevni zakoni, morajo pač župani strogo paziti, da so izpolnjeni pri vseh obračunih vsi zakoniti predpisi. Potreben pa je zakon temeljite revizije.

Županska zveza je posredovala v zadevi novega gradbenega zakona za razširitev tozadevnih predpisov za naše trge. Uspeli smo le deloma.

V domovinskih zadevah smo posredovali pri ministrstvu financ v zadevi plačevanja kolektivine, ki so jo morale občine plačevati za prenos domovinstva na podlagi 10 letnega bivanja ter smo v tej zadevi uspeli, ker je ministrstvo naši prošnji ugodilo.

Opozorili smo merodajna mesta na velike težkoče, ki jih povzroča naši deželi beračenje. Naše ljudstvo na deželi trpi mnogo vsled razpaslega beračenja ter živi v vednem strahu za svoje domove, pa tudi za svojo imovino, kajti po vaseh potuje vsak dan veliko število brezposelnih in drugih beračev, ki postajajo dostikrat nasilni. Merodajne oblasti so izdale v teh zadevah strožja navodila vsem podrejenim organom in upati je, da bo s tem dosežen vsaj delni uspeh.

Posredovali smo še v številnih ostalih zadevah ter smo stali vsem občinam vsak čas ob strani, bodisi s posredovanjem na merodajnih mestih, bodisi z nasveti.

Izvedli smo po občinah anketo glede brezposelnosti in podpiranja občinskih ubogih. Iz odgovorov občin smo dobili dovolj materiala za naše stališče glede dobredelne akcije. Žal, da velik del občin ni odgovoril na naše okrožnice in da so med temi občinami v prvi vrsti naši trgi in mesta, ki imajo največ osebja na razpolago. Banska uprava je pritegnila v odbor pomožne akcije tudi zastopnika Županske zveze, da bo lahko zastopal koristi naših občin. Želeli bi bilo, da bi občine v teh vprašanih več sodelovale z Župansko zvezo.

V sedanjí gospodarski krizi, ko je ljudem vsled brezposelnosti edino zaščito košček zemlje, je za slovenski narod in tudi za naše občine, življenjskega pomena izvedba agrarne reforme. Z izvedbo agrarne reforme tako glede obdelovanja zemlje, kakor gozdnih površin bi se nudilo velikemu številu najrevnejših občanov obstoj. Hitra in temeljita izvedba agrarne reforme bi v marsikaterem pogledu olajšala tudi občinsko gospodarstvo. Iz tega razloga bi občine želele hitrejšo izvedbo agrarne reforme. Agrarna reforma se pri nas izvaja glede obdelovanja zemlje že 12 let. Županska zveza se mora pridružiti zahtevi agrarnih interesentov, da naj pristojna oblast hitro postavi tozadevne ambulantne komisije in izvrši prepis oddvojenih parcel obdelovalne zemlje na agrarne interesente. Županska zveza se pridružuje zahtevi agrarnih interesentov, da se pri reviziji objektov agrarne reforme strogo čuvajo interesi agrarnih interesen-

lov in da se zemlja, ki jo je po zakonu razlastiti, tudi res oddvoji in izroči agrarnim interesentom. Pojačeno izseljevanje nujno zahteva, da napravimo prostor za naše ljudi doma tudi z izvedbo agrarne reforme.

Od celokupne obdelovalne zemlje vseh veleposestev v Sloveniji je pod agrarno reformo samo ca 30.000 ha. Ostala obdelovalna zemlja ostane veleposestnikom kot maksimum. Od 30.000 ha obdelovalne zemlje, ki pade pod agrarno reformo, je bilo veleposestnikom prepuščeno kot supermaksimum polovica in samo polovica ca 15.000 ha pride v poštev za razdelitev med agrarne interesente. Če imamo v vidu, da pride v poštev ca 40.000 agrarno interesentskih družin, vidimo, da agrarna reforma samo z ozirom na obdelovalno zemljo v Sloveniji ni od velikega pomena. Agrarna reforma v Sloveniji more biti pomembna samo tedaj, če se pritegnejo v agrarno reformo tudi gozdovi, ki jih imajo vsi veleposestniki v Sloveniji ca 170.000 ha, kajti Slovenija je navezana na gozdno gospodarstvo in so agrarni interesenti v Sloveniji v veliki večini odvisni od dohodkov in del v gozdu. Iz teh čisto gospodarskih in socialnih razlogov, kakor tudi iz nacionalnih razlogov, ker so ti gozdovi po večini v obmejnih krajih, je Zveza za to, da se pritegnejo tudi vsi gozdovi pod agrarno reformo. Po zakonu naj bi vsakemu veleposestniku ostalo samo 1000 ha gozdne površine, vse ostalo pa bi bilo porabiti za agrarne interesente in sicer za izkoriščanje po agrarnih interesentih v naravi, da se preskrbe z drvni, steljo, potrebnim gradbenim lesom itd., kakor tudi za komercialno izkoriščanje v korist fonda za socialne ustanove, za male kmete in kmetijske delavce.

V tej zadevi je nastalo med občinami veliko razburjenje, ker se je vplivalo z vseh strani na posamezne uprave občin. Stali smo tudi v tej zadevi občinam ob strani ter jim potrebno svetovali stoječ na stališču, da se agrarna reforma mora izvesti v korist našega malega človeka in iz čisto nacionalnih ozirov.

Zupanska zveza je prejela v izjavo načrt zakona o gasilstvu. Ker zakon zopet težko obremenjuje občine z zavarovanjem gasilcev, z nabavo orodja itd. smo predložili tozadevne ugovore. Zakon najbrže še ni tako nujen, vsled česar je bil odložen z dnevnega reda. Vsekakor se bomo morali z njim ponovno pečati, ker pomeni zopet novo težko obremenitev občin.

Največ pozornosti smo pa morali posvetiti novemu občinskemu zakonu, ki je v razpravi v Narodni skupščini. Izdelali smo tozadevno spomenico, ki je bila sprejeta na seji širšega odbora Zupanske zveze ter jo predložili vsem merodajnim faktorjem, zlasti našim poslancem in senatorjem s prošnjo, da zastopajo interese naših občin. Zakon je v razpravi odseka Narodne skupščine in upamo, da bo še precej izpremenjen v korist občin, predno pride pred Narodno skupščino. Ker predpisuje novi zakon velike občine (do 2000 prebivalcev) smo na to opozorili takoj vse občine ter jih opozorili na ta predpis. Izvedli smo istočasno anketo glede združitve občin ter smo prejeli mnogo lepih in stvarnih predlogov. Stojimo na stališču, da je potrebna združitev naših občin, ker imamo mnogo občin, ki niso sposobne v današnjih časih za samostojno življenje ter je nujno potrebno, da se združi več občin v eno veliko občino, ki bo lažje vršila naloge, ki se danes dajejo občinam. Ako pa naj se izvrši združitev občin, se more izvršiti to predvsem iz gospodarskih vidikov, da bo nova občina v resnici tudi gospodarska celota, da je sedež občine tam, kjer občan lahko opravi vse svoje posle, kjer je središče trgovine itd. Delati moramo na to, da bo upravna, šolska in cerkvena občina isto, ker je delo potem vse drugačno in je to tudi v interesu državne uprave. Stremimo za tem, da se izvršijo vse predpriprave za združitev občin brez lokalnih preprirov in če bo sleherni občan in župan gledal na to v povedanem smislu, smo prepričani, da bomo izvršili veliko delo, ki bo v korist našega ljudstva. V prihodnjih tednih bomo morali na sestankih pododborov Zupanske zveze rešiti ta vprašanja, zato prosim sodelovanja vseh. Banska uprava je tudi že izdala tozadevne podatke za srezka načelstva, ki morajo to delo čimprej izvršiti.

(Konec prihodnjic)

Komasacija občin. — Kakor čujemo, so sreska načelstva predloge za združitev občin kr. banski upravi že predložila. Predlogi so sestavljeni po smernicah kr. banske uprave in v polni meri vpoštevajo načela, o katerih smo govorili v prvih dveh številkah »Samouprave«. Predvidevajo občine s povprečno 2000–3000 prebivalci; večje občine so izjema, izjema so pa tudi manjše občine. Nekaj občin bi skoro v vseh srezih imelo tudi pod 1000 prebivalcev. Nesoglasja obstojajo v načrtih sreskih načelstev glede komasacije nekaterih občin ob meji

srezov, torej komasacija, ki vpliva tudi na velikost srezov. Ta nesoglasja se bodo dala v večini primerov z lahkoto odstraniti. Trd oreh pa bo razmejitev mestnih občin napram okolici, zlasti inkorporacija okoliških občin odnošno njih delov v mesta. Tu so se zastopstva mest in okolice najrazličneje izjavila in vsa vztrajajo silno trdovratno na svojih stališčih.

Od sreskih načelstev zbrani material se sedaj pri kr. banski upravi urejuje in študira. Naloga banske uprave ni lahka. Nešteto je prošenj in protestov, osebnih intervencij in deputacij, in vsaka vidi vprašanje samo s svojega ozkega stališča. Banovinski geometri izdelujejo medtem temeljni načrt na podlagi novih jugoslovanskih špeciialk v merilu 1:100.000. V načrt se prenašajo neposredno iz katastrskih map meje katastralnih občin in iz načrtov sreskih načelstev meje sedanjih upravnih, šolskih in župnih občin. Slednje bo treba še marsikje izpopolniti. Banovski načrt, ki bo kopiran v več izvodih, bo jako lep, točen in pregleden.

Dokler predlogi sreskih načelstev od kr. banske uprave ne bodo obdelani, se v konkretni stvari tudi mi še ne moremo spuščati. Upamo pa, da bomo mogli to že v prihodnji številki. Medtem bo morda tudi načrt novega občinskega zakona — v očitno znatno izpremenjeni obliki — srečno pasiral narodno skupščino in senat in postal zakon.

Občinska sodišča? Pripravljen je osnutek zakona o občinskih sodiščih. Nam ta institucija doslej ni bila znana. Imeli smo le občinske posredovalne urade, kojih naloga je bila poravnava nekaterih zasebnopravnih sporov, ne pa razsojanje. Pač pa so uvedena občinska sodišča v nekaterih drugih banovinah (na primer v sosedni savski, in so se ponekje prav dobro obnesla. Z omenjenim osnutkom se obetajo sedaj tudi dravski banovini prava občinska sodišča, ki bodo v skoro vseh manjših zasebnih sporih meritorno sodila.

Ker se zaenkrat ventilira šele vprašanje, ali naj se taka sodišča sploh uvedejo in ali naj se morda ne ukinejo še tam, kjer so sedaj uvedena, se v podrobnosti osnutka ne moremo še spuščati. Navajamo ga pa v informacijo občin v glavnih potezah.

Namen občinskih sodišč je, olajšati prebivalstvu iskanje pravice v manjših stvareh s tem, da se mu do skrajnosti znižajo stroški postopka in po ta, dalje razbremeniti okrajna sodišča s odvzetjem malih («bagatelnih») stvari. Občinska sodišča sodijo v skoro vseh civilnih sporih do 500.— Din vrednosti tožbenega predmeta. Občinsko sodišče se ustanovi za vsako občino; smeta se pa tudi po dve ali več občin združiti v eno sodno občino. Stroški se prisodijo le toliki, kolikor so bili za izvedbo postopka potrebni. Zastopanje stranke po odvetnikih je prepovedano. Stranka se more zastopati sama ali po zastopniku (neodvetniku); povrnejo se ji le stroški, ki bi jih bila imela sama (nezastopana).

Sodijo lajki, izbrani izmed občanov. Zahleva se višja moralna kvalifikacija. Sodni senat je sestavljen iz predsednika («občinskega sodnika») in dveh prisodnikov. Prisodniki se pozivajo k sejam — kakor svoičas porotniki — iz liste izvoljenih članov. Postopek je poenostavljen in v osnutku jako obširno in precizno obdelan. Izvršbo vodi občinski sodnik sam; izvede jo občinski sluga. Od občinskega sodišča gre priziv na sresko sodišče, ki postopa znova, in sicer po sodnem bagatelnem postopku.

Občinsko sodišču vzdržuje občina. Stroški ne bodo hudi; kajti vsa mesta so častna. Le občinski sodnik sme dobiti nagrado. Pač pa bo vzdrževati pisarnico in jo opremiti z nujno potrebnimi knjigami in pisarniški pripomočki. Morda se bo posrečilo doseči, da se stekajo v kritje vzdrževalnih stroškov takse in globe v občinsko blagajno. Sicer pa — kakor že zgoraj rečeno — ni še sigurno, dali se bo projekt sploh predložil narodnemu predstavništvu.

Vidimo pa tudi iz tega primera, da je pričakovati stalnega naraščanja pristojnosti upravne občine. Da bo občina temu porasu kos, bo gledati na to, da se pri komasaciji občin ustvarijo čim močnejše edinice.

Občinska trošarina. Uporaba železniških transportnih listin za kontrolo konzuma alkoholnih pijač. Generalna direkcija državnih železnic je odredila, da morajo občine in druge samoupravne edinice dobiti predhodno dovoljenje železniške direkcije, ako hočejo vpogledati železniške transportne listine («listarke») v svrhu kontrole pri pobiranju občinskih trošarin, in to za vsak vpogled posebej. Dravska železniška direkcija ni pristala

na to, da bi se železniške postaje splošno pooblastile, dovoliti legitimiranim organom občine vpogled v železniške dokumente.

Na to opozarjamo občine, da ne bo nepotrebnih konfliktov z načelniki železniških postaj. Pač pa imajo dovoljen vpogled brez posebnega dovoljenja železniške direkcije organi državne finančne kontrole.

Priporočljivo je torej tudi iz tega razloga, da poveri občina pobiranje svojih trošarin finančni kontroli.

Vsem občinam v znanje. Na prošnjo Županske zveze v Ljubljani je izdala finančna direkcija v Ljubljani vsem davčnim upravam dravske finančne direkcije nalog, da pošljejo vsaki občini najdalje do 30. aprila vsakega leta obračun predpisanih in pobranih doklad minulega leta. (Odlok finančne direkcije št. 152048/50/33/3 z dne 8. novembra 1932.

Izdelovanje regulacijskih načrtov. Od ljubljanske inženjerske komore smo prejeli sledeči dopis, na kalerega opozarjamo vse občine, da ga vpoštevajo:

V smislu določb Gradb zakona v zvezi z določbami Pravilnika za izdelavo regulacijskih načrtov gospoda ministra za gradbe od 14. junija 1932, Službeni list št. 78 od 1. oktobra 1932, je občina dolžna izdelati in predložiti pristojni oblasti v odobritev regulacijski načrt ter uredbo o njega izvajanju.

Inženjerski Komori je čast opozorili Županstvo (mestno županstvo), da se mora v smislu člena 34. navedenega Pravilnika poveriti izdelava regulacijskih načrtov, ako se ne izdelajo od lastnih občinskih tehničnih organov, strokovnim pooblaščenim osebam, ki morajo načrte v smislu člena 35 Pravilnika tudi podpisati. Gradbeni obrtniki v smislu določb Zakona o obrtnih niso upravičeni izdelovati regulacijske načrte, temveč je ta posel pridržan pooblaščenim inženjerem-arhitektom.

Regulacijskih načrtov, ki niso izdelani od pooblaščenih oseb, pristojna oblast v smislu 3. odstavka člena 35. navedenega Pravilnika ne sme vzeti niti v pregled. Občine, ki bi poverile izdelavo načrtov nepooblaščenim osebam, se torej ne izpostavljajo le nevarnosti, da regulacijski načrt ne bo strokovnjaško izdelan, temveč tak načrt pred oblastmi sploh ne bi imel pravne veljavnosti.

Z ozirom na navedeno je Inženjerski Komori čast opozorili Županstvo (mestno županstvo), da se posluži pri izdelavi regulacijskih načrtov pooblaščenih inženjerjev-arhitektov. Istočasno dostavljamo Županstvu (mestnemu županstvu) seznam pooblaščenih inženjerjev-arhitektov, članov te Komore, ki prihajajo za izdelavo regulacijskih načrtov v poštev.

Zveza organizacij občinskih uslužbencev in upokoјencev Dravske banovine je poslala Županski zvezi sledeči vsega uvaževanja vredni dopis:

Podpisana »Zveza organizacij občinskih uslužbencev in upokoјencev Dravske banovine« si dovoljuje predložiti sledečo spomenico:

V Službenem listu št. 83 z dne 19. oktobra 1932 so bila objavljena navodila Ministrstva financ o sestavljanju občinskih proračunov za leto 1933. V teh navodilih je bilo med drugim zaukazano, da se mora izvršiti znižanje službenih prejemkov občinskih uslužbencev, odpravili vse nagrade in honorarje ter izvesti redukcijo osobja.

Nekatere občine so pri sestavljanju in sprejetju proračunov za leto 1933 popolnoma napačno in nepravilno tolmačile ta navodila in so svojim uslužbencem znižale že itak zelo skromno odmerjene mesečne prejemke od 10 do 40 %. V nekaterih primerih so jim pa celo službo odpovedale in jih na novo namestile pod veliko slabšimi pogoji od dosedanjih. Tem občinskim uslužbencem se je z nov namestitvijo odvzelo težko pridobljene pravice in jih uvrstilo popolnoma kot začetnike s poskušno dobo, čeravno so službovali v občinskih službah že precejšnje število let v popolno zadovoljnost občinskih uprav, občanov in nadrejenih oblasti. Med podeželskimi občinskimi uslužbenci je tudi več državnih staroupokoјencev, ki so si radi male pokojnine morali iskati postranskega zaslužka, da lahko dostojno in skromno preživljajo svoje družine. Nekateri od teh so bili stalno nameščeni in so zanje veljala določila zakona o državnih uradnikih. S proračunom za leto 1933 se jim je pa stalnost odvzela in se jih je namestilo kot pogodbene uslužbence z veliko nižjimi prejemki.

Podeželski občinski uslužbenci so postali sedaj popolnoma brezpravni in so prepuščeni le dobri volji posameznih občinskih uprav. Za svoja važna in od-

govorna opravila na področju upravne delavnosti so tako skromno plačani, da v veliko primerih njihovi mesečni prejemki niti ne dosežajo onih, ki so predvideni za najnižje skupine državnih uslužbencev. Socijalno nepravilno bi tedaj bilo, da se jim sedanji nizko odmerjeni mesečni prejemki znižajo še za 10 ali več odstotkov, ne da bi se preje ugotovil potreben minimum. Z dosedanjimi proračuni so se tem občinskim uslužbencem službeni prejemki že tako občutno znižali, da niso v prav nobenem razmerju z delom in jim pri vsakodnevnem porastu cen življenjskih potrebščin komaj zadoščajo za najskromnejše preživljanje. Vsako ponovno znižanje bi jih pognalo v popolni obup in bi v izdatni meri tudi škodovalo razvoju komunalne delavnosti, ki je za državo in njene državljane neobhodno potrebna.

Pripomniti tudi moramo, da bi morale dajati občinske uprave kol javne korporacije v pogledu uslužbenstva svojim občanom dober vzgled in ne bi smele postopati z njimi na tak nehumani način, da jim odvzemajo težko pridobljene pravice in jih vzporejajo z navadnimi sezíjskimi delavci, katerim je služba vedno odpovedljiva. Z uvajanjem take prakse preli občinskim uslužbencem nevarnost, da jih lahko vsak čas in brez pravnega povoda postavijo na cesto ter pahnejo z družinami vred v pomanjkanje in v še večjo bedo.

Župansko zvezo vljudno prosimo, da blagovoli vpoštevati predstojee navedbe in skleniti na svoji skupščini sledeče:

1. Vse one občinske uprave, ki so v svojih proračunih za leto 1933 odvezle svojim uslužbencem v letu 1932 ali še preje priznane in pridobljene pravice, bodisi s pragmatikami (stafuli) odnosno s posebnimi pogodbami ali dogovori na podlagi doslej veljavnih občinskih zakonov, naj te proračune temu primerno popravijo;

2. v občinske proračune za leto 1933 se naj vstavijo osebne potrebšćine v izmeri onih za leto 1932, v kolikor so službena mesta popolnjena in

3. dosedanjí službeni odnošaji podeželskih občinskih uslužbencev naj ostanejo do uveljavljenja novega občinskega zakona neizpremenjeni in naj se izpremembe izvrše samo tamkaj, kjer se pokaže res skrajno nujna, neodložljiva in utemeljena potreba.

Zajedno si dovoljujemo pripomniti, da smo podobno spomenico predložili tudi Krajeví banski upravi Dravske banovine.

Razsodbe upravnega sodišća

Upravno sodišće je z odlokom pod šte. A 113/32/5 z dne 21. septembra 1932 zakona o državnem svetu in upravnih sodišćih z dne 17. maja 1922, Službene Novine št. 111, takoj v nejavni seji, ne da bi pozvalo stranke, zavrnilo dne 1. junija 1932 vloženo tožbo Pirnata Janka, posestnika v Ljubljani, Vrstovškova ulica 9, zoper rešitev kr. banske uprave Dravske banovine v Ljubljani z dne 25. aprila 1932, V. No. 2726/1 glede Osani Josipu in sestrama Tomažić podeljenega stavbnega dovoljenja.

Odlok se opira na sledeći razlog:

Z odlokom od 11. aprila 1932, št. 11937, je mestno načelstvo v Ljubljani podelilo Osani Josipu, gimnazijiskemu profesorju, stavbno dovoljenje za gradnjo enonadstropne hiše ob Vrstovškovi ulici pod pogojem, da bo stala nova stavba točno v stavbni črti in nivelu ob Verstovškovi ulici v smislu parcelacijskega odloka in vsaj 5 m za stavbno črto ob Lepem potu, z odlokom od istega dne št. 11934 pa sestrama Tomažić Pepci in Emi za gradnjo sosedne enonadstropne hiše pod pogojem, da bo stala nova stavba točno v stavbni črti in nivelu v Verstovškovi ulici.

Pirnat Janko in nekateri drugi hišni posestniki v Verstovškovi ulici so vložili na kr. bansko upravo Dravske banovine nadzorstveno pritožbo, ker bi naj dvojna hiša segala prav do cestne črte in ne 5 m nazaj pomaknjena, kakor so vse vile v tej ulici.

Dasi je bila vloga izrečno označena za nadzorstveno pritožbo in vlagateljí sploh niso bili pritegnjeni k postopku prve upravne stopnje, nego so

bili h komisijškemu ogledu povabljeni le neposredni sosedi (Križniški red), je vendar kr. banska uprava s to v rednem pritožnem roku pri mestnem načelnstvu vloženo vlogo postopala kakor z redno pritožbo. Z rešitvijo od 25. aprila 1932, V. No. 2726/1 je kr. banska uprava na osnovi § 122 zakona o občem upravnem postopku v zvezi s predpisi novega gradbenega zakona zavrnila to vlogo iz razlogov prvostopne odločitve, ker sta izpodbijana odloka v skladu s predpisi gradbenega zakona.

Zoper to rešitev, ki je bila dostavljena Pirnatu Janku dne 2. maja 1932, je le-ta dne 1. junija 1932, torej v odprtem roku, vložil tožbo na upravno sodišče. V tožbi navaja tožitelj, da toženo oblastvo ni pravilno uporabilo zakona in ni vpoštevalo predpisov postopka, kajti

1. kr. banska uprava je tožiteljev predlog po izvrševanju nadzorne oblasti iz javnih interesov rešila kot pritožbo po § 114 zakona o občem upravnem postopku v svojstvu rednega drugoinstančnega oblastva in ne na prvi stopnji, proti kateri je dopustna pritožba na ministrstvo;

2. dasi je kr. banska uprava smatrala tožitelja za stranko, ki je upravičena k pritožbi, vendar ni vpoštevala, da tožitelj ni bil pritegnjen k prvostopnemu postopanju in da mu prvostopni odlok sploh ni bil vročen in radi tega tudi neznan;

3. drugostopna odločba se sklicuje na razloge prve instance, ki so tožitelju popolnoma neznan, ker mu prvostopni odlok ni bil nikdar vročen.

Pri presoji tožbe je moralo upravno sodišče predvsem preiskati, ali se tožba opira na kakšen v zakonu osnovan neposredni osebni interes. Po čl. 18 zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih ima namreč le oseba, koje pravica ali v zakonu osnovan neposredni osebni interes bi se prekršil, ako bi bil akt upravnega oblastva poslednje dopustne stopnje nezakonit, pravico tožbe na upravno sodišče ter po čl. 24, točka 4 tega zakona se kratkomalo brez poziva strank z odlokom zavrača tožba, ki se očitno ne opira na nikakršen v zakonu osnovan neposredni osebni interes.

Kr. banska uprava je rešila od tožitelja vloženo opozorilo za izvrševanje nadzorne oblasti tako, kakor da bi bila ta opozoritev odnosno ta predlog za izvrševanje nadzorne oblasti redna pritožba po § 114 zakona o občem upravnem postopku. Tožitelj uveljavlja nedopustnost take, na drugi upravni stopnji, izdane rešitve, ker bi kr. banska uprava v predmetu sploh ne smela poslopali kot drugostopno, nego le kot prvostopno nadzorno oblastvo. Proti tej drugostopni rešitvi kr. banske uprave bi bila vobče dopustna tožba na upravno sodišče, a seveda le oni osebi, kateri bi se s to rešitvijo mogel kršiti kakšen v zakonu osnovan neposredni osebni interes. Tega pa v danem slučaju ni. Glavno vprašanje vsega, od tožitelja sproženega upravnega postopka je vprašanje razdalje od zgradbe do ulične regulacijske črte. Tožiteljevo gradilišče, odnosno njegova zgradba na vogalu Verstovškove ulice in Lepega pota sploh ne meji na gradilišče Osane Josipa in sester Tomažič. Med tem gradiliščem, ki tudi na vogalu med Verstovškovo ulico in Lepim potom leži, in tožiteljevem gradilišču teče Lepi pot. Predpisi o razdalji novih zgradb od sosednjih zemljišč niso izdani zgolj radi javnih interesov, nego tudi v zaščito neposrednih privatnih koristi. Ne velja pa to za predpise o razdalji zgradb od ulične črte. Ti v regulacijskih načrtih določeni predpisi o razdalji od ulične črte ščitijo javne koristi prometne, zdravstvene in estefke prirode, a privatne interese le posredno.

Ako tožitelj pri vprašanju razdalje nove zgradbe od Verstovškove ulice nima nikakršnega, v zakonu osnovanega neposrednega osebnega interesa, potem po čl. 18 in 24, točka 4 zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih sploh ni dopustna tožba na upravno sodišče in najsi tožitelj osporava tudi le nedostatnost upravnega postopka. Nedostatke v postopku je moč le potem s tožbo na upravno sodišče uveljavljati, ako je na predmetu upravnega postopka tožitelj interesiran zbog pravice, odnosno, ako je njegov interes neposreden in pravno zaščiten in to brez razločka, gre li za stvar vezane uprave ali pa za stvar svobodne ocene, ki je v drugih ozirih odtegnjena upravnosodni presoji.

Iz navedenih razlogov je moralo upravno sodišče po čl. 24 zakona o upravnih sodiščih tožbo kar kratkomalo zavrniti radi nedopustnosti, ne da bi se stranke pozvale.